

Sygnatura akt VI Ka 1297/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **7 lutego 2017 r.**

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Trzeja-Wagner (spr.)

Sędziowie SSO Małgorzata Peteja-Żak

SSO Marcin Schoenborn

Protokolant Kamil Koczur

po rozpoznaniu w dniu 7 lutego 2017 r.

sprawy **M. M. (1)** ur. (...) w G.

córki J. i H.

oskarżonej z art. 216§1 kk

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonej

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 10 sierpnia 2016 r. sygnatura akt IX K 565/15

na mocy art. 437 § 1 kpk, art. 636 § 1 i 3 kpk

1. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;
2. zasądza od oskarżonej na rzecz oskarżycielki prywatnej J. S. (1) kwotę 840 zł (osiemset czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów poniesionych w związku z udziałem pełnomocnika z wyboru w postępowaniu odwoławczym;
3. obciąża oskarżoną wydatkami postępowania odwoławczego objętymi ryczałtem i wymierza jej opłatę za II instancję w kwocie 60 zł (sześćdziesiąt złotych).

Sygn. akt: VI Ka 1297/16

UZASADNIENIE

Od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 10 sierpnia 2016 r. sygn. akt IX K 565/15 apelację wniósł obrońca oskarżonej M. M. (1).

Obrońca oskarżonej zarzucił orzeczeniu:

- obrazę przepisów postępowania, co miało wpływ na treść wydanego w niniejszej sprawie orzeczenia, a to: art. 7 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k. przez subiektywną ocenę materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie i w sposób uwzględniający jedynie okoliczności przemawiające na niekorzyść oskarżonej bez równoważnego potraktowania dowodów świadczących o braku winy po jej stronie polegające na:

- nieuzasadnionym odmówieniu waloru wiarygodności świadków w osobach R. M. oraz K. N. ze względu na ich spokrewnienie z oskarżoną i uznaniu ich za przygotowane na potrzeby postępowania, podczas gdy są one logiczne, jasne, spójne i korespondują z pozostałym materiałem dowodowym, a po zapoznaniu się z ich treścią wskazać można kilka odmiennych szczegółów wynikających ze sposobu zapamiętania całego zdarzenia przez każdą z tych osób, ich roli w tymże zdarzeniu, a także spowodowanych jego emocjonalnym przebiegiem oraz znacznym wpływem czasu, a uznanie braku spójności w zeznaniach tych świadków w zakresie wskazywanych (zresztą mało istotnych dla ustalenia winy oskarżonej) szczegółów nie może samo w sobie stanowić podstawy do uznania ich za nieprawdziwe;
- przeprowadzeniu całkowicie dowolnej oceny i interpretacji zeznań świadków R. M. oraz K. N. oraz oparcie się jedynie na wybiórczych fragmentach ich zeznań, które analizowane w oderwaniu od całości, a także przy zaakcentowaniu więzi łączących świadków z oskarżoną wspierają wersję oskarżyciela prywatnego podczas gdy przekazane przez tychże świadków informacje, ocenione prawidłowo mają istotne znaczenie dla ustalenia braku odpowiedzialności oskarżonej za przypisane jej przestępstwo;
- ustaleniu przebiegu zdarzenia wyłącznie w oparciu o zeznania oskarżycielki prywatnej oraz jej córki, podczas gdy zeznania te jako niemalże identyczne sprawiają wrażenie ustalonych na potrzeby przeprowadzonego postępowania sądowego, a także przy pominięciu przez Sąd I instancji przy dokonywanej ocenie tej części materiału dowodowego faktu skonfliktowania pokrzywdzonej ze świadkiem R. M. i dążenia przez pokrzywdzoną do zaszkodzenia jego osobie, podczas gdy rzetelna i prawidłowa ocena tych dowodów, przy skonfrontowaniu zeznań w/w świadków z zeznaniami innych świadków i wyjaśnieniami oskarżonej, winna jednoznacznie prowadzić do zdyskredytowania wiarygodności i mocy dowodowej tychże zeznań;
- niezasadnym przyjęciu, iż zachowanie pokrzywdzonej nie było prowokacyjne, podczas gdy z treści złożonych wyjaśnień przez oskarżoną oraz przesłuchanych w sprawie świadków – R. M. oraz K. N. wynika w sposób nie budzący wątpliwości, iż to wyłącznie pokrzywdzona tego dnia dążyła do spotkania z rodziną M. oraz w trakcie całego zdarzenia również znieważała osoby w nim uczestniczące oraz zachowywała się głośno i krzyczała oraz nie reagowała na kierowane w jej stronę prośby o uspokojenie się, co potwierdziły również zeznania świadka B. D.;
- nieprawidłowej ocenie słów wypowiedzianych przez oskarżoną w trakcie kłótni wywołanej przez pokrzywdzoną i uznaniu ich za znieważające, podczas gdy słowa te stanowiły wyłącznie niefortunną ocenę zaistniałej sytuacji, a także i reakcją obronną na rzucane przez oskarżycielkę prywatną określenia w kierunku męża oskarżonej tj. „złodziej”, „palant” oraz prowokujące zachowanie;
- uznaniu, że oskarżona wypowiedziała w kierunku oskarżonej zarzucone jej aktem oskarżenia słowa w formie oznajmującej w odpowiedzi na słowa oskarżycielki prywatnej skierowane do męża oskarżonej – „co Pan robi?”- podczas, gdy takiemu stanowi rzeczy przeczą zasady logiki oraz zasady doświadczenia życiowego, a także przebieg zdarzenia wskazywany przez przesłuchanych świadków – R. M. oraz K. N.;
- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku w zakresie przypisanego oskarżonej czynu polegającego na uznaniu jej winną tego, że znieważała pokrzywdzoną, podczas gdy wypowiedziane przez oskarżoną słowa nie były skierowane do niej wprost, a wyłącznie stanowiły formę komentarza na zaczepny i agresywny sposób zachowania w tym dniu pokrzywdzonej, która nie reagowała na kierowane w jej kierunku prośby o uspokojenie się oraz kierowała w kierunku całej rodziny oskarżonej obraźliwe sformułowania.

W oparciu o powyższe zarzuty obrońca oskarżonej wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonej od zarzucanego jej czynu oraz zasądzenie od oskarżycielki prywatnej na rzecz oskarżonej kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych ewentualnie

- uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Okręgowy, po rozpoznaniu apelacji stwierdził, iż w zakresie sformułowanych w niej wniosków oraz istoty zarzutów jest ona bezzasadna i na uwzględnienie nie zasługuje.

Odnosząc się do zarzutu obrazu art. 7 i art. 410 k.p.k. należy w pierwszej kolejności zwrócić uwagę na ścisły związek zachodzący pomiędzy tymi dwoma przepisami. Art. 410 k.p.k. stanowi, że podstawę wyroku może stanowić tylko całokształt okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej. Z kolei art. 7 k.p.k. nakazuje, aby sąd ukształtował swoje przekonanie "na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów". Jeżeli zatem sąd pomija określony istotny dowód, wówczas narusza dyspozycję art. 410 k.p.k. Naruszenie zaś art. 410 k.p.k. ma wpływ na przeprowadzoną ocenę dowodów (art. 7 k.p.k.), ponieważ sąd, pomijając istotny dowód, dokonuje oceny jedynie na podstawie części materiału dowodowego. Ocena dowodów na podstawie niekompletnego materiału dowodowego powoduje, że zostają jednocześnie naruszone nakazy z art. 410 k.p.k. i art. 7 k.p.k.

Jest przy tym oczywiste, że dysponując sprzecznymi dowodami, sąd nie może ustalać faktów na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów, ponieważ wynikają z nich odmienne wnioski. Sąd może ustalać fakty tylko na podstawie części dowodów, którym dał wiarę (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2008 r., IV KK 484/07; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 17 kwietnia 2007, II AKA 55/07, KZS 2007/5/44). Oparcie ustaleń faktycznych na części dowodów nie stanowi zatem obrazu art. 410 k.p.k. o ile zostało poprzedzone dokonaniem przez sąd oceny wszystkich dowodów ujawnionych na rozprawie głównej zgodnie z art. 7 k.p.k. W przeciwnym wypadku oparcie ustaleń faktycznych na części dowodów jawi się jako wynik arbitralnego wyboru. Obrazu art. 410 k.p.k. zachodzi bowiem nie tylko wówczas, gdy przy wyrokowaniu sąd opiera się na materiale nieujawnionym na rozprawie głównej, ale też wtedy, gdy opiera się na części materiału ujawnionego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2015 r., V KK 276/14). Innymi słowy, zgodnie z wymogiem określonym treścią art. 410 k.p.k., wydając wyrok, sąd nie tylko nie może opierać się na materiale nieujawnionym na rozprawie, ale też nie wolno mu wydać go jedynie na podstawie części ujawnionego materiału dowodowego. Zawsze bowiem wydanie wyroku musi być następstwem analizy całokształtu okoliczności, w tym również i tych, które jego trafność podważają (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 2008 r. V KK 12/08). Z art. 410 k.p.k. wynika nie tylko to, iż sąd nie może poczynić ustaleń na podstawie dowodów, które nie zostały przeprowadzone na rozprawie głównej, ale również to, iż ustalając fakty, sąd nie może pominąć niczego, co zostało ujawnione na rozprawie głównej. Pominięcie dowodu oznacza, że został on przeprowadzony na rozprawie głównej, ale sąd w ogóle go nie ocenił. Natomiast nie mamy do czynienia z pominięciem dowodu w sytuacji, gdy sąd uznał go za niewiarygodny.

W niniejszej sprawie mamy do czynienia z dwiema grupami dowodów. Z jednej strony są to dowody wskazujące na sprawstwo oskarżonej w popełnieniu przestępstwa z art. 216 § k.k. na szkodę J. S. (1), z drugiej strony są też dowody przeciwne.

I tak świadkowie R. M. i K. N. nie potwierdzili, by oskarżona dopuściła się znieważenia J. S. (1). Oskarżona M. M. (1) również nie przyznała się do popełnienia zarzucanego jej czynu, jednakże na skutek prowokacyjnych i obraźliwych słów wypowiedzianych przez J. S. (1) pod adresem R. M. w formie pytającej zwróciła się do oskarżycielki prywatnej słowami: "Pani jest głupia i nienormalna?".

Z kolei odnośnie do udziału oskarżonej w popełnieniu czynu z art. 216 § 1 k.k. wersję taką podawali świadkowie J. S. (1) i J. S. (2). Z zeznań tych świadków nie wynikało by słowa wypowiedziane przez oskarżoną były reakcją na zachowanie oskarżycielki prywatnej i nie miał też ten zwrot formy pytającej. Zeznania B. D. pośrednio potwierdzają wersję J. S. (1) i J. S. (2).

Swoje ustalenia co do sprawstwa oskarżonej Sąd Rejonowy oparł na zeznaniach J. S. (1) i J. S. (2). Natomiast wyjaśnienia oskarżonej i zeznania świadków R. M. i K. N. uznał za niewiarygodne w pewnym zakresie. Swoje stanowisko należycie uzasadnił. Sąd I instancji prawidłowo ustalił istotne okoliczności popełnienia przestępstwa

przypisanego oskarżonej, a w pisemnych motywach prawidłowo przeanalizował zebrany w sprawie materiał dowodowy, dokonując trafnej jego oceny, która całkowicie mieści się w rygorach wynikających z art. 7 k.p.k. Sąd meriti wskazał przy tym, na jakich dowodach oparł swe ustalenia, a także, które dowody i z jakich przyczyn zakwestionował, a wywody przedstawione w pisemnym uzasadnieniu skarżonego orzeczenia, zasługują na pełną aprobatę Sądu odwoławczego.

W tej sytuacji nie zasługiwały na uwzględnienie zarzuty obrońcy oskarżonej, które w istocie zmierzały do zakwestionowania winy i sprawstwa M. M. (1), odnośnie dokonania przestępstwa znieważenia na szkodę oskarżycielki prywatnej. Wprawdzie skarżący w swej apelacji zarzucił obrazę przepisów postępowania, która miała mieć wpływ na treść wyroku, jak i błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za jego podstawę w części dotyczącej czynu przypisanego oskarżonej, to w gruncie rzeczy kwestionuje on prawidłowość poczynionych ustaleń, gdyż jego zdaniem naruszenie wskazanych wyżej przepisów miało doprowadzić do błędności ustaleń faktycznych.

Nie ma więc racji obrońca twierdząc, iż Sąd I instancji oparł swe ustalenia na wybiórczo wybranej części zebranego w sprawie materiału dowodowego, a szczególnie na sprzecznych - zdaniem obrońcy - zeznaniach pokrzywdzonej i jej córki, bez uwzględnienia w wystarczającym stopniu wyjaśnień złożonych przez oskarżoną. Zgodnie bowiem z zasadą wyrażoną w art. 410 k.p.k. (o czym była mowa wyżej), podstawę wyroku stanowi całokształt okoliczności ujawnionych w toku rozprawy, Sąd ma obowiązek uwzględnienia przy wyrokowaniu całokształtu tych okoliczności, co oznacza, że Sąd ferując wyrok nie może wydać go więc na podstawie części ujawnionego materiału dowodowego, a musi on być wynikiem analizy całokształtu ujawnionych okoliczności, a więc tych, które tezę oskarżenia potwierdzają, jak i tych, które ją podważają. Dopiero bowiem wszechstronna ocena wszystkich dowodów i wynikających z nich okoliczności może doprowadzić do wykrycia prawdy i poczynienia prawidłowych w tym zakresie ustaleń. Tak właśnie uczynił w niniejszej sprawie Sąd Rejonowy, co nie tylko umożliwia kontrolę odwoławczą zaskarżonego wyroku, ale też upoważnia do stwierdzenia, iż został on wydany w oparciu o całokształt materiału dowodowego ujawnionego w toku rozprawy głównej, a przedstawiona w uzasadnieniu orzeczenia ocena dowodów, ma wszechstronny charakter, prowadząc do wykrycia prawdy i poczynienia prawidłowych w tym zakresie ustaleń. Należy jednak w tym miejscu zdecydowanie przypomnieć, że nie stanowi naruszenia przepisów prawa procesowego, dokonanie oceny materiału dowodowego przeprowadzonego lub ujawnionego na rozprawie w sposób odmienny od subiektywnych oczekiwań stron procesowych. Trzeba przy tym wyraźnie podkreślić, że odrzucenie przez Sąd pewnych dowodów w końcowej ocenie, przy jednoczesnym uwzględnieniu innych dowodów, stanowi uprawnienie Sądu dokonującego ustaleń faktycznych z pełnym uwzględnieniem zasady swobodnej oceny dowodów. Swoje stanowisko i podjęte rozstrzygnięcia Sąd meriti bowiem dokładnie przedstawił oraz przekonująco uzasadnił w pisemnych motywach wyroku zgodnie z wymogami art. 424 k.p.k., albowiem sporządzone przez Sąd Rejonowy uzasadnienie zaskarżonego wyroku w sposób należyty wyjaśnia podstawy faktyczne orzeczenia wskazując, na fakty i okoliczności, które zostały udowodnione oraz określa - szczegółowo je opisując - dowody na których oparto przedmiotowe ustalenia, a także wymienia powody, które legły u podstaw częściowego zakwestionowania wyjaśnień oskarżonej i jej rodziny.

Uwzględniając jednak treść zebranych w sprawie dowodów, Sąd odwoławczy nie podziela zarzutu obrońcy oskarżonej o rzekomym błędzie ustaleń faktycznych, który zachodzi, gdy treść dokonanych ocen i wniosków wyprowadzonych przez Sąd nie odpowiada zasadom rozumowania, a błąd mógł mieć wpływ na treść orzeczenia. Zarzut nie jest bowiem uzasadniony, gdy (jak w niniejszej sprawie), sprowadza się do samego kwestionowania stanowiska Sądu meriti, czy do polemiki z jego ustaleniami. Natomiast sama możliwość przeciwstawienia ustaleniom Sądu odmiennego poglądu nie wystarcza do stwierdzenia, że Sąd Rejonowy popełnił istotny błąd ustaleń faktycznych. Zarzut taki powinien wskazywać nieprawidłowości w rozumowaniu Sądu w zakresie istotnych ustaleń, a tego skarżący w wystarczającym stopniu nie zdołał uczynić (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 6 lutego 2013 r. sygn. akt II AKA 261/12).

Jeszcze raz należy podkreślić, że apelacja zarzucająca błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku jest skuteczną tylko wówczas, gdy jej autor wykaże, że ustalenia dokonane przez sąd orzekający są wbrew wskazaniom wiedzy, zasadom doświadczenia życiowego bądź wyciągnięte z nich wnioski sprzeczne są z prawidłami logicznego rozumowania, względnie wskaże jakie fragmenty poczynionych ustaleń nie znajdują odzwierciedlenia w ujawnionych dowodach albo jakie istotnie dowody zostały pominięte przy dokonywaniu oceny materiału dowodowego. A tego

skarżący nie zdołał uczynić skutecznie. W tej sytuacji należy stwierdzić, że kontrola odwoławcza zaskarżonego orzeczenia doprowadziła do stwierdzenia, iż Sąd I instancji dokonał właściwej oceny całokształtu zebranego materiału dowodowego, trafnie odtworzył na jego podstawie stan faktyczny, po czym przeprowadził prawidłową subsumcję ustalonych faktów pod przepisy prawa karnego materialnego słusznie uznając, że oskarżona swoim działaniem wyczerpała znamiona ustawowe przypisanego jej przestępstwa.

W tej sytuacji Sąd odwoławczy w całości aprobuje ustalenia faktyczne dotyczące przypisanego M. M. (1) przestępstwa. Z tych względów nie podzielił więc Sąd odwoławczy ani zarzutu rzekomego błędu w ustaleniach faktycznych, ani zarzutu rzekomej obrazy przepisów postępowania.

Jednak poczynione przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne, nie tylko w zakresie dotyczącym popełnienia przez oskarżoną przestępstwa, ale także i w zakresie okoliczności determinujących ocenę stopnia społecznej szkodliwości, a w konsekwencji warunkowe umorzenie postępowania są trafne, przekonywujące i w pełni zasługują na akceptację Sądu odwoławczego.

Z wszystkich przedstawionych powodów, Sąd odwoławczy w oparciu o przepis art. 437 § 1 k.p.k. utrzymał w mocy zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego.